

**VRBIS HIEROSOLY-//m[a]e, Templiq[ue] in ea origo, &
ho//rum rursus excidium, profana-//tio, aliaeq[ue] uariae
fortuna**

Langen, Rudolf von

Coloniae, Jan. 1517

VD16 L 341

De triumpho speciosissimo, quem Titus cum patre Vespasiano urbe[m]
Roma[m] ingressus habuit, Et quomodo pacis templo ædificato, quæ ex
te[m]plo Hierosolymo[rum] aduexere donaria, in eodem ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71344](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71344)

^{inflectant} misque exusta, tres ^{ante} quas diximus turre ^{que vixi opulenti} cum occiden-
 talis parte muri, pro imponendo præsidio Romanos
 rum seruatae sunt. Cætera omnia adeo ^{destruxit} sunt euerfa &
 deleta, ut tantæ uix urbis ruinae, homini ^{quod} qui florens
 tem prius uidisset, apparere possent. Non fuisset hoc
 loco uir clarissime ab ^{abuenant} instituto nostro alienum, ingen-
 tia ^{postea} quæ hanc urbis uastitatem ^{destruxerunt} uidebantur prælagire
 portenta, ut in huius pene opis calce describeremus,
 dominique saluatoris aduersus infelicia Hierosolyma
 comminationes explicare, quæ celi ac teræ reparato-
 rem, & ueræ religionis pacificum fundatorem, ad se
 uenientem recipere noluerent. Sed operis magnitudi-
 nem ueritus, ex magnis autoribus hæc conquirenda
 relinquere tibi consilium fuit. Apud Egesippum em
 hæc, Eusebium, & Iosephum, qui his rebus interfuit,
 cæterosq; ^{scripsit} abunde tractantur autores. Sed ad trium-
 phum Titî, quoniam is quem cum ^{vespasianno} patre de uictis Iudeis
 gessit, ^{gestis} speciosissimus fuit, ^{scripsit} præperemus describendū.

¶ De triumpho speciosissimo, quem Titus cum
 patre Vespasiano urbem Romam ingressus
 habuit, Et quomodo pacis tem-
 plo ædificato, quæ ex templo
 Hierosolymorum adue-
 xere donaria, in
 eodem cons-
 secrarunt.

¶ Capitulum decimumquintum

L ij

Titus igitur ^{duo} ^{concione} ^{ac} ^{oratione} ^{habita} ^{pro}
^{fortiter} ^{factis}, ^{laudauit} ^{exercitum}, ^{stre}
^{nuum} ^{quonq;} ^{ut} ^{fortiter} ^{rem} ^{gesserat},
^{muneribus} ^{insignibusq;} ^{donauit}. ^{Ce}
^{lebrato} ⁱⁿ ^{super} ^{patris} ^{sui} ^{natali}, ^{duo} ^{captiuorum} ^{mis}
^{lia}, & ^{quingetos}, ^{inter} ^{ludos} & ^{spectacula} ^{bestijs} ^{ob}
^{iecit}, ^{laniandos}, ^{uel} ^{mutuis} ^{inter} ^{se} ^{uulneribus} ^{quous}
^{q;} ^{perirent} ^{digladiari} ^{coegit}. ^{Hierosolymorum} ^{custo}
^{dia}, ^{id} ^{est} ⁽ ^{ut} ^{supra} ^{diximus} ⁾ ^{trium} ^{fortissimarum} ^{tur}
^{rum} ^{munitioni}, ^{decimam} ^{legionem} ^{dimitit}. ^{Ips} ^{ue}
^{ro} ^{audito}, ^{quia} ^{ingenti} ^{gloria}, & ^{uniuersi} ^{populi} ^{fauore},
^{pater} ^{eius} ^V ^{espasianus} ^a ^{Romanis} ^{susc} ^{ceptus} ^{esset}, ^{eo}
[&] ^{ipse} ⁱⁿ ^{Italiam} ^{proficisci} ^{statuit}, ^{acturus} ^{cum} ^{patre}
^{de} ^{magno} & ^{cruentissimo} ^{bello} ^{triumphum}. ^{Hostium}
^{duces} ^{ioannem}, & ^{simonem}, ⁱⁿ ^{super} & ^{alios} ^{septin}
^{gentos}, ^{uenuitate} & ^{dec} ^{ore} ^{corporis} ^{elegantiores}, ^{ex}
^{omni} ^{captiuorum} ^{selectos} ^{numero}, ⁱⁿ ^{triumpho} ^{du}
^{cendos} ^{secum} ^{pertrahebat}. ^{Veniēti} ^{igitur} ⁱⁿ ^{Italiam}
^{Tito}, ^{nō} ^{longe} ^{ab} ^{urbe} ^{Roma} ^V ^{espasianus} ^{pater} ⁱⁿ
^{genti} ^{lætiti} ^{exultans} ^{occurrit}. ^{Ibiq;} ^{alter} ^{alter} ^{salu}
^{tans}, ⁱⁿ ^{mutuos} ^{miscent} ^{plexus}, ^{nec} ^{minor} ⁱⁿ ^{urbe}
^{populi} ^{lætiti} ^{fuit}. ^{Nam} ^{eo} ^{quo} ^{triumphi} ^{pompa} ^{die}
^{futura} ^{fuerat}, ^{nemo} ^{se} ^{se} ^{domi} ^{cōtinuit}, ^{sed} ^{uniuersus}
^{populus} ^{nitidis} ^{ornatus} ^{uestibus}, ^{ad} ^{spectandū} ^{trium}
^{phum} ^{se} ^{compauerat}, ^{loca} ^{ad} ^{uidendū} ^{magis} ^{accōmo}
^{da} ^{occupans}, ^{concesso} ^{tantum} ^{principibus} & ^{pompe}
^{necessario} ^{trāsitu}. ^{Multitudo} ^{miniltroꝝ} ^{baculos} ^{ma}
^{nibus} ^{gestantium}, ^e ^{medio} ^{dimouebant} ^{turbas}, & ^{uis}

as puras apertasque præstabant, omnia ^{urbis} templâ
 erant aperta, & ^{repleta} fertis uaporibusque repleta suauibus.
 Prîcipes uero Vespasianus & Titus ornatissimo cur-
 ru inuecti procedebant, uiri circa huiusmodi hono-
 rem spectaculo digni, purpuram auro cõtextam (quã
 Iouis ueteres appellabant uestem) induti, lauro coro-
 nati, cuius & ramos dextra gerebant. Et teste Iosepho Iosephus.
 septimo Iudaicę captiuitatis libro, hunc triumphũ de-
 scribente, Alia quidem spolia sequebantur, eminebãt
 autem ante duces, ea quæ apud Hierosolymam in tem-
 plo reperta sunt. ¶ Mensa aurea talenti magni, & cãs-
 delabrum similiter quidem auro factum, sed opere cõ-
 mutato, ab usu nostrę consuetudinis. Nam media quę-
 dam columna basi heribat, tenues autem ab ea cannu-
 læ producebantur, formatae ad similitudinem fuscine,
 & in summũ quęq; in lichni speciem fabricatae. Erant
 autem numero septem, septimi diei qui apud Hebræ-
 os est, iudicãtes horrorem. Vel ut idem autor alibi di-
 xit, stellas errantes (quas Græci *πλανήταις* dicunt) signis-
 ficabant. Et subdit, Post hæc autem portabatur lex lu-
 daorum, nouissime spoliõrum. Et post pauca, Pom-
 pæ autẽ finis capitolini Iouis templũ fuit. Quo post-
 quam uentum est, constiterunt. Erat enim uetus &
 mos patrius operiri, donec ducis hostium mortem quę-
 piam nunciaret, Is erat Simon Gioræ filius, inter cas-
 ptiuos in pompa traductus, de quo supra est sæpe cõ-
 memoratum. Subdit Iosephus, laqueo uero circumda-
 tus, per publicum trahebatur, cum eum simul cederẽt
 qui ducebant. Lex autem Romanorum est, ibi necas

re criminum reos morte damnatos. Postquam igitur eum finem uitæ habere nunciatum est, omniūq; fauor sequutus est, tunc hostias inchoarunt. Hisque omine secundo per uota celebratis, in palatium recesserunt.

Suetonius Huius triumphī Suetonius in uita Vespasiani meminit dicens, Talis tantaq; fama in urbem reuersus, acto de Iudæis triumpho, consulatus octo ueteri addidit.

Martialis Martialis etiam Coquus in Epigrammatibus ad Domitianum Cæsarem ait,

Frater idumæos meruit cum patre triumphos.

Quæ datur ex Dacis laurea tota tua est.

Vespasianum patrem & Titum fratrem significans, Idumæam autem pro Iudæa arte usus poetica posuit, uicinitate locorum licentiam nactus, qua una pro altera sæpe ponitur. Sic Maro noster sæpe Sidoniam, p

Maro Tiria Didonem celebrem illam reginam appellat. Est & hodie perenne huius triumphī Romæ monumentum, semidirutus triumphalis arcus diuæ Mariæ sacello nouæ appellato contiguus, uia sacra, & iuxta pacis templum, de quo infra dicetur, in quo hæc quoq; inscripta sunt uerba, S. P. Q. R. Diuo Tito diui Vespasiani filio, Vespasiano Augusto. In quo etiam arcu ex uno quidem latere ipsum Titum triumphantem, in curru quatuor equis ducto cōspicere libet. Ex altero uero latere uasa templi, & candelabrum illud ditissimum

Iosephus septem ramorum, ut paulo ante a Iosepho descriptum est, & fœderis arcam, tanquam ante currum Titī portantur insculpta. Et sæpe dictus Iosephus postquam

totum triumphum descripsit, infra subdit. Vespasianus pacis templum ædificare decreuit, itaque mira celeritate, & quæ hominum cogitationes superaret effectum est. Magna enim diuitiarum largitate usus, Insuper perfectis id picturæ ac figmentorum operibus exornauit. Omnia namque in illud sanum collecta sunt, ac deposita, quorum uisendorum studio, per totum orbem, qui ante nos fuerunt homines uagabantur, quomodo aliud apud aliud situm esset, uidere cupiscentes. Hic autem reposuit etiam quæ Iudæorum fuerunt instrumenta, his sese magnifice ferens. Legem uero ipsorum, & penetralium uela purpurea, in palatio condita seruari præcepit. Hæc eo libentius commemorauimus, ut impudens eorum mendacium pateat, qui hoc templum pacis, quod æternitatis appellant, in uirginis partu aiunt corruisse. Nec minus Octauiani & Sibyllæ fabulam contextunt, nescientes excelsam Dei maiestatem falsitatis testimonio negere, sed tanta ueri copia munitam, ut summum etiam nefas Platon arbitretur, talismodi anilium delictorum aliquid ad eam accedere. De templo uero ne soli credamus Iosepho, Suetonius de Vespasiano inquit, fecit & noua opera templum pacis foro proximum. Hieron. etiã nã super Ioelem, Vespasianus (inquit) & Titus Romæ templo pacis ædificato, uasa templi Hierosolymitani, & uniuersa donaria, in delubro illius consecrarunt, quod (ut subdit) Græca & Romana narrat historia. Sibyllas autẽ decẽ tm̃ fuisse,

Varro
Seruius
Lactantius.
Hierony.
Augusti.

Varronis doctissimi Romanorum testimonio, Seruius, Lactantius, Hieronymus, & Augustinus tradunt, quae omnes seculis etiam Dominicam natiuitatem antecessere. Varro etiam opus suum ante Augustum condidit, quo nomina, patriam, ac aetates, omnium Sibyllarum descripsit. Nec de tam claro & insigni miraculo, Eusebius, Hieronymus, caeterique qui illorum temporum circa ineffabilem illum uirginis partum diligentissime miracula conscripserunt, autores nostri siluissent.

Eusebius
Hierony.

¶ Aduersum Iudaeos pauca, cum insertione breuissima, ultimi eorum sub Caesare Hadriano excidii, operisque conclusio.

¶ Caplm ultimum.

Ontēplare nūc gēs miserrima & iscoelixa clarissimę qndā urbis tuę ruinas, & augustissimi tēpli tui ultores cineres itue re. Conuerte itē oculos ad amoenissimā qndā terę tuę recessus, quos tetra iscoeliximorum ciuium tuorum cadauera tegunt, qui uel inedia tabescen- tes defecerunt, uel hostili confossi mucrone, sanguine suo fedauerunt. Huc huc lachrymę illę ueri Dei & saluatoris spectabant, quas tibi ingratissimę genti cō- patiens, ingenti gloria Hierosolymam passurus pro- perans, super te legitur effudisse. Si cognouisses (in- quiens) & tu in hac die quę ad pacem tibi sunt, nunc autem absconditum est ab oculis, quia uenient dies su- per te, & circūdabunt te inimici tui uallo, tete ad tes- ram prosternentes, & in hanc sentētiā multa. Et alii

*Dilig Hadrianus stragorata
Scho Hadriano Roman parricis
Roberto Hadria esty farty
quod adit pro roma dal
dit magant amos ony
si dno qd peris vito
impesit eudisy a parrisi
peltis appeltat
Lactantius pndia q
uocessit hantit paltis
no pamonu in sedy
etate distipmto romidi
fallendi mcdendy sca
musit, geometra pita
flititit qz est del
incantoz memoz fmpa
qz magi reditit qz lo, ob
supotit mltitob abfentes qz
uolito recessere poftrimo
uimpraberi cupit poftrimo
Cinatit in mltitit
omz poftrito in temp ut
rebo pif mltitititit
miltititititititititititititit
offertit atqz in fmdititit
fmdititititititititititititit
pziatit*